

Sygn. akt : VU 1984/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2014 r. w Legnicy

sprawy z wniosku K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 14 lutego 2014 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 14 lutego 2014 roku znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy K. K. prawo do emerytury od dnia 04 lutego 2014 roku,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Sygn. akt VU 1984/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 lutego 2014 r. w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił K. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunków niezbędnych do przyznania prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem na dzień 1 stycznia 1999 r. nie wykazał żadnego okresu pracy, o której mowa w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia K. K.:

- w Zakładach (...) w K. ((...) S. A. w K. Zakład (...) w M.) od 10 lutego 1973 r. do 30 listopada 1995 r., ponieważ stanowisko pracy wskazane w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30 listopada 1995 r. nie zostało określone zgodnie z przywołanymi w nim przepisami branżowymi, zaś charakter pracy nie został

przyporządkowany ściśle według właściwego wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.;

- w Spółdzielni Produkcjno-Handlowo-Usługowej (...) w W. od 1 grudnia 1995 r. do 31 grudnia 1996 r., ponieważ stanowisko pracy wskazane w świadectwie pracy z dnia 31 grudnia 1996 r. nie zostało określone ściśle według właściwego działu, pozycji i punktu zarządzenia właściwego ministra, zaś charakter pracy nie został przyporządkowany ściśle według właściwego wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył K. K. domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca wskazał, że decyzja organu rentowego jest niezgodna ze stanem faktycznym, bowiem prace w warunkach szczególnych, w wymiarze umożliwiającym mu nabycie prawa do emerytury, wykonywał w okresie zatrudnienia w (...) S. A. w K. Zakład (...) w M. od 10 lutego 1973 r. do 30 listopada 1995 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. K., urodzony w dniu (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał 25 lata, 10 miesięcy i 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

/okoliczności bezsporne/

W okresie od 10 lutego 1973 r. do 30 listopada 1995 r. K. K. był zatrudniony w Zakładach (...) w K. ((...) S. A. w K. Zakład (...) w M.).

W czasie tego zatrudnienia, w okresie od 10 lutego 1973 r. do 14 września 1977 r. (4 lata, 7 miesięcy i 2 dni), wnioskodawca pracował jako strażak przemysłowy w zawodowej straży zakładowej, uczestnicząc w akcjach pożarowych na terenie zakładu pracy – najczęściej na zgrzeblarni, gdzie panowało największe zapylenie. Wyjazdy do gaszenia pożarów zdarzały się średnio co 2-3 dni. W pozostałym czasie wnioskodawca w każdej chwili był gotowy do wyjazdu do gaszenia pożaru. W czasie gotowości do akcji ubezpieczony zajmował się konserwacją i czyszczeniem sprzętu pożarniczego. W spornym okresie K. K. pracował w systemie trzymianowym, w wymiarze 8 godzin dziennie.

Następnie, na okres od 15 września 1977 r. do 30 sierpnia 1983 r. (12 lat, 2 miesiące i 30 dni) K. K. został przeniesiony do pracy na zgrzeblarni, gdzie zajmował się - przy użyciu wózka ręcznego lub akumulatorowego z przyczepą – transportem materiałów (niedoprzęd, pakuły, przędza czesana) między wydziałami (przędzalni, mieszalni, zgrzeblarni,) belowaniem wyczesów z czesarek i maszyn oraz wyciąganiem odpadów ze zgrzeblarek.

W okresie od dnia 1 września 1983 r. do 30 listopada 1995 r. (12 lat, 2 miesiące i 30 dni) wnioskodawca świadczył pracę w kotłowni. Do jego obowiązków należała obsługa przemysłowych kotłów parowych, a w tym czyszczenie pieców, zasypywanie ich węglem i wybieranie szlaku. Sporadycznie ubezpieczony zajmował się rozładunkiem węgla z wagonów do kotłowni. Prace te K. K. wykonywał zarówno w sezonie, jak i poza sezonem grzewczym.

Dowody: - przesłuchanie wnioskodawcy: 00:15:00-00:25:17;

- zeznania świadka D. R.: 00:04:43-00:15:00;

- pismo z dnia 06.09.1983r., k. 14; karta zwolnienia, k. 21;

- akta osobowe: angaż z dnia 17.11.1994r., k. 43; podanie o pracę z dnia 01.02.1973r., k. 1; zawiadomienie z dnia 17.09.1977r., k. 8.

W dniu 4 lutego 2014 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

/okoliczności bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie K. K. zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 j.t.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Z dyspozycji § 4 ust. 1 cytowanego rozporządzenia wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z § 22 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń istnieje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia w przypadku braku odmiennych regulacji ustawowych w tym przedmieciu. Dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może on przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

W sprawie bezspornym było, iż K. K. nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, zaś na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnął 25 lat, 10 miesięcy i 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Kwestią sporną między stronami niniejszego postępowania było natomiast ustalenie, czy wnioskodawca spełniał pozostałe warunki niezbędne do nabycia prawa do emerytury. Zdaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony nie wykazał żadnego okresu pracy, o której mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. K. K. argumentował natomiast, iż decyzja organu rentowego jest niezgodna ze stanem faktycznym, bowiem prace w warunkach szczególnych, w wymiarze umożliwiającym mu nabycie prawa do emerytury

w obniżonym wieku emerytalnym, wykonywał w okresie zatrudnienia w (...) S. A. w K. Zakład (...) w M. od 10 lutego 1973 r. do 30 listopada 1995 r.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w sprawie Sąd ustalił, iż K. K. legitymuje się wymaganym stażem pracy, o której mowa w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd miał na uwadze, że wnioskodawca legitymował się świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30 listopada 1995 r., z którego wynikało, że w okresie zatrudnienia w (...) S.A. w K. od 10 lutego 1973 r. do 30 listopada 1995 r. na stanowisku funkcjonariusza pożarnictwa, robotnika transportu, palacza-popielarza oraz palacza kotłów parowych wykonywał prace wymienione w wykazie A, dział VII i XIV, poz. 1, 1, 23 pkt. 11,10,1,1 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 19 z dnia 6 sierpnia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu Przemysłu Chemicznego i Lekkiego (prace w Przemysle Lekkim – Obróbka Surowców Włókienniczych i ich przędzenie oraz Prace Różne).

Jakkolwiek jednak stanowiska pracy wskazane w przedmiotowym dokumencie nie zostały określone zgodnie z wykazem, działem, pozycją i punktem powołanych przepisów branżowych, to tzw. „przepisy branżowe” nie mają charakteru wiążącego, a ocena, czy określona praca może być uznana za pracę w warunkach szczególnych dokonywana jest na podstawie powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. oraz załączonych do niego wykazów.

Wskazać należy przy tym, że o ile również świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30 listopada 1995 r. nie spełniało wymogów dotyczących określenia charakteru pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to jednak jego treść nie jest wiążąca w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, albowiem nie jest to dokument urzędowy i nie tworzy żadnych praw podmiotowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 1996 r., sygn. akt I PRN 40/96). Nieprawidłowe określenie charakteru pracy nie wykluczało zatem uznania pracy za wykonywaną w warunkach szczególnych.

Tymczasem zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dał podstawę do ustalenia, że w okresie zatrudnienia w (...) S.A. w K. od 10 lutego 1973 r. do 14 września 1977 r. K. K. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 23 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (prace funkcjonariuszy pożarnictwa).

Z treści dokumentów załączonych do akt osobowych w postaci podania o pracę z dnia 1 lutego 1973 r., angaży z dnia 18 czerwca 1974 r. i z dnia 22 czerwca 1976 r. oraz karty obiegowej zmiany wynikało bowiem, że wnioskodawca ubiegał się o zatrudnienie w (...) S.A. w K. w charakterze strażaka przemysłowego w zawodowej straży zakładowej i takie też stanowisko zostało mu powierzone na okres od 10 lutego 1973 r. do 14 września 1977 r.

Przesłuchany w sprawie K. K. wyjaśnił natomiast, iż w spornym okresie wykonywał wszelkie obowiązki funkcjonariusza pożarnictwa - uczestniczył w akcjach pożarowych, które miały miejsce na terenie zakładu pracy, a przez resztę czasu pozostawał w gotowości do wyjazdu do gaszenia pożaru. Okoliczności te znalazły potwierdzenie w zeznaniach D. R., która dodatkowo wskazała, że prace te wnioskodawca wykonywał w systemie trzyzmianowym.

Wprawdzie K. K. zeznał, iż zdarzało się, że w czasie gotowości do akcji gaśniczej zajmował się konserwacją i czyszczeniem sprzętu pożarniczego, to powyższe nie może wykluczać spornego okresu jako okresu pracy w warunkach szczególnych. Istotne jest bowiem, że przedmiotowe czynności miały charakter incydentalny i tworzyły integralną część obowiązków funkcjonariusza pożarnictwa. Tymczasem w judykaturze ugruntowany jest pogląd, iż w stosunku do czynności wykonywanych w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia o charakterze incydentalnym, krótkotrwałym, ubocznym w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach, to nie ma podstaw, aby tej pracy nie zaliczać do okresu uprawniającego do emerytury

w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., sygn. akt II UK 233/11).

Do pracy w szczególnych warunkach Sąd zaliczył również okres zatrudnienia K. K. w (...) S.A. w K. od 1 września 1983 r. do 30 listopada 1995 r. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w sprawie Sąd doszedł bowiem do przekonania, iż w tym czasie ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 1 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (prace palaczy niezautomatyzowanych kotłów parowych lub pieców przemysłowych).

Jak wynikało bowiem z treści zawiadomienia z dnia 6 września 1983 r. oraz z karty zwolnienia z dnia 30 listopada 1995 r., w rozpatrywanym okresie wnioskodawca zajmował stanowisko palacza-popielarza. Powyższe korelowało z zeznaniami D. R., która wskazała, że w okresie od 1 września 1983 r. do 30 listopada 1995 r. - niezależnie od pory roku - ubezpieczony zajmował się obsługą kotłów parowych, a w tym czyścił piece i zasypywał je węglem i wybierał szlakę.

Jakkolwiek K. K. zeznał, że w spornym okresie zajmował się również rozładunkiem wagonów z węgla do kotłowni, to jednocześnie wyjaśnił, że obowiązki te realizował tylko sporadycznie. Wykonywanie przedmiotowych czynności nie stanowiło więc przeszkody do uwzględnienia zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku palacza-popielarza do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sumując powyższe rozważania, K. K. udowodnił, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się 15-letnim okresem pracy, o której mowa w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Po zsumowaniu okresów zatrudnienia wnioskodawcy w (...) S.A. w K. od 10 lutego 1973 r. do 14 września 1977 r. oraz od 1 września 1983 r. do 30 listopada 1995 r., jego staż pracy w warunkach szczególnych wyniósł bowiem 16 lat, 10 miesięcy i 2 dni.

Z tej przyczyny Sąd pominął rozważania co do oceny charakteru pracy wykonywanej przez K. K. w okresie od 15 września 1977 r. do 30 sierpnia 1983 r. w (...) S.A. w K. - jako bezprzedmiotowe.

Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi natomiast, iż świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jak wynika z akt ubezpieczeniowych, K. K. osiągnął wymagany wiek emerytalny w dniu (...), jednak wniosek o przyznanie prawa do emerytury złożył w dniu 4 lutego 2014 r. i od tej daty należało przyznać sporne świadczenie.

Z uwagi na powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie I wyroku zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 14 lutego 2014 r. w sprawie (...)w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 4 lutego 2014 r.

W punkcie II wyroku Sąd ustalił, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 j.t.), że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Jak wynika natomiast z art. 118 ust 1 ustawy emerytalnej, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji.

W rozpoznawanej sprawie okoliczności niezbędne do przyznania wnioskodawcy prawa do żądanego świadczenia zostały wyjaśnione na etapie postępowania sądowego. Dopiero bowiem analiza zeznań D. R., wyjaśnień wnioskodawcy oraz dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych pozwoliła na dokonanie oceny, iż K. K. przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury. Przedłożone przez wnioskodawcę świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 30 listopada 1995 r. zawierało bowiem między innymi błędne określenie charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego spornym okresie.